

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 219/04-24

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 2. februára 2005 v senáte zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Ľudmily Gajdošíkovej a Alexandra Bröstla prerokoval sťažnosť Z. Š., bytom K., zastúpenej advokátom JUDr. L. S., K., ktorou namieta porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 587/01, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Z. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 587/2001 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 587/2001 konal bez zbytočných prietáhov.

3. Z. Š. priznáva primerané finančné zadost'učinenie 45 000 Sk (slovom štyridsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu.

4. Z. Š. nepriznáva právo na úhradu trov tohto konania.

O d ô v o d n e n i e :

I .

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. augusta 2004 doručená sťažnosť Z. Š., bytom K., (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 22 C 587/01.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Narodením môjho syna začalo konanie o určenie otcovstva, ktoré podala príslušná matrika. 17. 8. 2001 došlo mne (navrhovateľke) z Okresného súdu Košice II uznesenie, v ktorom súd stanovuje Okresný úrad – odd. soc. starostlivosti – OSV RSRD Košice II za opatrovníka pre môjho syna (T. B.)...

V tomto čase boli asi 2 pojednávania, z ktorých sa spísali výpovede obidvoch strán.

17. 10. 2001 som spísala (navrhovateľka) žalobu týkajúcu sa konania o určenie otcovstva na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny na Popradskej 74 v Košiciach, ktorú hneď odoslali na Okresný súd Košice II.

Keďže sa do tohto času nič nekonalo vo veci určenia termínu konania na určenie otcovstva dňa 13. 02. 2004 som (navrhovateľka) osobne podala Návrh na stanovenie termínu pojednávania na Okresný súd Košice II...

V prípade dokázania viny, že v tomto prípade skutočne došlo k súdnym prietahom žiadam odškodné od Okresného súdu Košice II vo výške 45 000,- Sk“.

Predseda okresného súdu k právnej a skutkovej zložitosti veci uviedol, že skutková zložitosť sporu môže byť v súčasnom štádiu konania daná len nutnosťou nariadiť vo veci znalecké dokazovanie; iné skutočnosti, ktoré by takúto zložitosť dokazovali, zatiaľ neboli zo spisu preukázané. Za právne zložité toto konanie nemožno považovať.

K postupu okresného súdu jeho predseda uviedol:

- „- žaloba o určenie otcovstva bola tunajšiemu súdu doručená Okresným úradom Košice II dňa 22. 10. 2001 a pridelená do súdneho oddelenia sudkyne JUDr. A. B. Po jej nástupe na materskú dovolenku bol spis opatrením predsedu súdu dňa 15. 2. 2002 presunutý do súdneho oddelenia sudkyne M. H. a po jej odchode na Krajský súd v Košiciach dňa 2. 1. 2003 do súdneho oddelenia JUDr. D. P.*
- dňa 26. 4. 2004 bola navrhovateľka vyzvaná na zdokladovanie svojich majetkových pomerov za účelom rozhodnutia o jej žiadosti o oslobodenie od zaplataenia súdneho poplatku za návrh.*
- uznesením zo dňa 23. 6. 2004 bol v konaní maloletému dieťaťu ustanovený kolízny opatrovník. Rovnopis návrhu bol doručovaný na vyjadrenie odporcovi.*
- dňa 12. 11. 2004 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 21. 12. 2004.*
- dňa 21. 12. 2004 sa uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito za účelom nariadenia znaleckého dokazovania.*
- zo spisu neboli zistené prekážky postupu súdu podľa § 107 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku.*
- zo spisu neboli zistené prietahy spôsobené sťažovateľkou.*
- za prietahy spôsobené súdom možno považovať obdobie od podania návrhu (22. 10. 2001) do vykonania prvého úkonu (26. 4. 2004), i keď tieto spočívali i v objektívnych okolnostiach, spôsobených vyššie uvedenou zmenou zákonných sudkýň v konaní.*

- *posúdenie zbytočnosti vzniknutých prietáhov ponechávam na zváženie ústavnému súdu.“*

Chronológia postupu okresného súdu vyplývajúca z obsahu vyjadrenia predsedu okresného súdu korešponduje aj s obsahom spisu okresného súdu sp. zn. 22 C 587/01, ktorý bol ústavnému súdu predložený spolu s vyjadrením predsedu okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

Otázku existencie zbytočných prietáhov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej konštantnej judikatúry (napr. II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02) skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá sa skúma aj so zreteľom na povahu veci a o čo v nej účastníkovi konania (sťažovateľovi) ide, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

Z obsahu spisu ústavný súd zistil, že konanie v preskúmvanej veci od podania návrhu na začatie konania o určenie otcovstva do novembra 2004 je poznamenané takou nečinnosťou okresného súdu, ktorá umožňuje záver o porušení základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bez toho, aby sa konanie posudzovalo osobitne podľa uvedených kritérií. Preto ústavný súd rozhodol o tom, že v konaní pred okresným súdom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd v tejto spojitosti pripomína, že sťažovateľka je účastníčkou konania o určenie otcovstva, v ktorom sa rozhoduje o osobnom statuse jej dieťaťa a súvisiacich existenčných otázkach. Ústavný súd by očakával, že v takej veci všeobecné súdy budú postupovať s maximálnym urýchlením a starostlivosťou, lebo sa týka najvýznamnejších otázok postavenia jedinca v spoločnosti a v rodine.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Vzhľadom na to, že ústavný súd rozhodol, že došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, prikázal v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 22 C 587/01 konal bez zbytočných prieťahov.

Podľa odseku 3 citovaného článku ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 citovaného článku ústavy boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka uviedla, že ak sa dokáže vina v postupe okresného súdu, t. j. že v tomto prípade skutočne došlo k súdnym prieťahom, žiada finančné zadosťučinenie 45 000 Sk.

Ústavný súd vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry dospel k záveru, že stav konania v jej veci je taký, že sťažovateľka oprávnene trpí pocitom nielen právnej, ale aj

faktickej neistoty zvýšenej aj negatívnym pocitom, že okresný súd začal konať vo veci samej až tri roky po podaní návrhu na začatie konania o určenie otcovstva. Dlhodobú nečinnosť súdu nemožno podľa názoru ústavného súdu ničím ospravedlniť, pretože okresný súd bol povinný zohľadniť povahu veci a význam súdneho rozhodnutia pre účastníkov konania, v ktorom sa rieši otázka otcovstva, výchovy a výživy maloletého dieťaťa, ktorého matkou je sťažovateľka. Preto ústavný súd priznal sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 45 000 Sk, ktorá vyjadruje dôsledky porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (§ 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd nepriznal úhradu trov konania sťažovateľke, pretože právny zástupca ustanovený ústavným súdom sa zriekol nároku na ich úhradu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. februára 2005